

KONYAALTI (ANTALYA) İLÇESİ'NDE YERLEŞME ADLARININ COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

GEOGRAPHICAL FEATURES OF SETTLEMENT NAMES IN KONYAALTI (ANTALYA) DISTRICT

Prof. Dr. Cemali SARI

Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya, csari@akdeniz.edu.tr

Antalya / Türkiye

ORCID: 0000-0001-8377-2337

Gamze ÇAKIR

Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya, gamzeckrr01@gmail.com

Antalya / Türkiye

ORCID: 0000-0003-2060-1711

Özet

İnsanoğlu geçmişten günümüze günlük faaliyetlerini gerçekleştirmiş olduğu toprak parçalarına manalı isimler vermiştir ve bu isimlerin günümüze aktarımıyla beraber geçmiş ile günümüz arasında bağ kurulabilmektedir. Bu bağlamda Anadolu'da toprak parçalarına verilen yerleşme isimleri incelendiğinde bireylerin kültürel özellikleri ile yaşadıkları coğrafyanın adlandırma üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise Konyaaltı ilçesinin şehirsiz (15) ve kırsal (24) mahalle adlarının coğrafi sınıflandırması (beşeri ve fiziki coğrafya unsurları) amaçlanmıştır. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemine başvurulmuş ve doküman analizi veri toplama aracından faydalanılarak yer adları sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; yerleşim yerlerinin adlarının belirlenmesi üzerinde fiziki coğrafya unsurlarının (% 65) beşeri coğrafya unsurlarına (% 35) göre daha fazla etkili olduğu tespit edilmiştir. Fiziki coğrafya unsurlarına göre oluşturulmuş yer adlarında sular ile ilgili olan yerleşme adlarının daha fazla tercih edildiği, beşeri coğrafya unsurlarına göre oluşturulmuş yer adlarında ise kişi, soy ve boy adı ile ilgili olan yerleşme adlarının daha fazla tercih edildiği tespit edilip incelenilerek Türk kültürüne katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerleşme Adları, Yerleşme Coğrafyası, Konyaaltı.

Abstract

From ancient times to the present, humans have bestowed meaningful names upon parcels of land where they conduct their daily activities, and the transmission of these names to the present day enables a connection between the past and the present. In this context, when the names of settlements given to land parcels in Anatolia are examined, it can be observed that individuals' cultural characteristics and their lived geography have an influence on nomenclature.

This study aims to classify the urban (15) and rural (24) neighborhood names of the Konyaaltı district based on geographical attributes. In this regard, a qualitative research method was employed, utilizing document analysis as the data collection tool to classify place names. According to the findings, it has been determined that physical geography elements (65%) have a greater impact on the determination of settlement names compared to human geography elements (35%). Place names created based on physical geography elements show a preference for names related to water bodies, whereas place names created based on human geography elements exhibit a preference for names associated with personal names, lineage, and tribal affiliations. The intention is to examine and contribute to Turkish culture by exploring these findings and their implications.

Keywords: Settlement Names, Settlement Geography, Konyaaltı.

1. GİRİŞ

Bireyler, günlük faaliyetlerini gerçekleştirmiş oldukları mekânlara çeşitli anlamlar yüklemektedir ve mekânları adlandırırken bazı doğal ve beşeri etkenlerin etkisi altında kalmaktadır (Sarı, Tepeli, 2012). Bu nedenle batıda adbiliminin bir alt kolu olarak gelişmeye başlayan ve yer adlarının etimolojisini inceleyen bilim dalına toponomi/toponimi (yer adları) denilmektedir (Arifoğlu, 2020). Yavuz ve Şenel göre ise yaşanan yerin sembolleri, gösterebilimsel karşılıkları olarak yer adlarını ifade edilmektedir (Yavuz ve Şenel, 2013).

Çeşitli disiplinlere (coğrafya, dilbilim, tarih, etnografya vb.) yer adları sahip olduğu için birçok etkenin etkisi altında oluşan kompleks bir yapıya sahiptir. Bu adlar, bir coğrafyanın, bir toprak parçasının ve orada yaşayan toplulukların sosyal, kültürel ve dini yapısıyla, mekânların tarihî geçmişi ve coğrafi özellikleri arasındaki ilişkileri içermektedir. Ayrıca, bir bölgeye yerleşen farklı oymaklar, aşiretler ve cemaatler ile toplulukların yaşadıkları tarihi önemli olaylar, bölgede yaşamış ünlü kişiler ve halk kahramanları gibi bilgileri yer adları içerisinde barındırmaktadır (Akar, 2006: 51 & Tunçel, 2000: 24 & Bulut, Albayrak, Oral ve Bıçakçı, 2018: 1069). Bu nedenle Budarav yer adlarını “*dilbilimsiz lâl, tarih ilimsiz köksüz, coğrafya ilimsiz ise mekânsızdır*” olarak ifade etmektedir (Şenel 2009). Bu bağlamda geçmiş ile günümüz arasındaki bağın kurulabilmesinde yer adları bilimi üzerine yapılan çalışmalar oldukça önemlidir (Gündüz Onal ve Şenel, 2016). Ancak Avrupada 1900’li yıllardan itibaren çalışmalar yapılmaya başlanmış olsa da Türkiye’de toponimiyle ilgili bilimsel çalışmalar, özellikle 1920’lerden itibaren öne çıkmıştır (Açikel, 2013). Özellikle Anadolu’daki toprak parçalarına verilen yer adlarının kökenine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde ise geçmişten günümüze kadar bölgede yaşamış veya yaşamakta olan toplulukların kültürleri, halk kahramanları, önemli kişilerine ait pek çok veri ile beraber mekânların coğrafi yapısı, vejetasyonu, doğal kaynakları gibi pek çok işaretin olduğu ortaya konulmuştur (Telli, 2018). Fakat çeşitli düzenlemeler ile beraber kırsal ve kentsel mahallelerin adlarının değiştirilmesi nedeniyle meskûn yerlerin adlarının Türk fonetiğine uymadığı veya meskûn yerlerinin fizikî özellikleri, etnik adları, şahıs adları gibi özellikleri ön plana çıkarılarak verilen adların değişme uğradığı yapılan çalışmalar incelendiğinde görülmüştür. Bu durum bir bölgedeki etnik ve demografik yapıyı sistemli şekilde değiştirmek isteyen veya o bölgedeki hâkim etnik unsurun izlerini silmek isteyen güçlerin de genellikle uyguladıkları bir yöntem olması nedeniyle (Köse ve Karagözlü, 2019) bu araştırmada yerleşme adlarının önemini vurgulamak amacıyla Antalya İli Konyaaltı ilçesindeki yerleşme adlarının coğrafi özelliklerinin incelenmesi hedeflenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

İnsanoğlu varoluşundan bu yana, mekânlara çeşitli özelliklerine göre isimler vermiştir (Özüpekçe ve Gümüş, 2020). Mana yüklü isimlerin kökenleri ve adı verilen coğrafi bölgenin özellikleri hakkında yer adları bize önemli ipuçları vermektedir (Sarı ve Yılmaz, 2022).

Bu bağlamda, yerleşme isimlerinin hangi dönemlerde ve hangi şartlarda ne amaç doğrultusunda verildiğinin incelenmesi, araştırılan bölgenin hem tarihi hem de kültürel yapısının muhafaza edilmesi bakımından oldukça önemlidir (Mollazade ve Elmastaş, 2019). Bu nedenle bu çalışmada; Konyaaltı ilçesinin şehirsal ve kırsal mahalle adlarının coğrafi sınıflandırması amaçlanmaktadır.

3. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ VE SINIRLARI

Araştırma sahası, Akdeniz bölgesinin batısında bulunan Antalya ilinin merkez ilçelerinden birisi olan Konyaaltı ilçesidir ve ilçenin yüzölçümü 546 km²'dir.

Harita 1: Konyaaltı İlçesinin Şehirsal ve Kırsal Mahalleleri

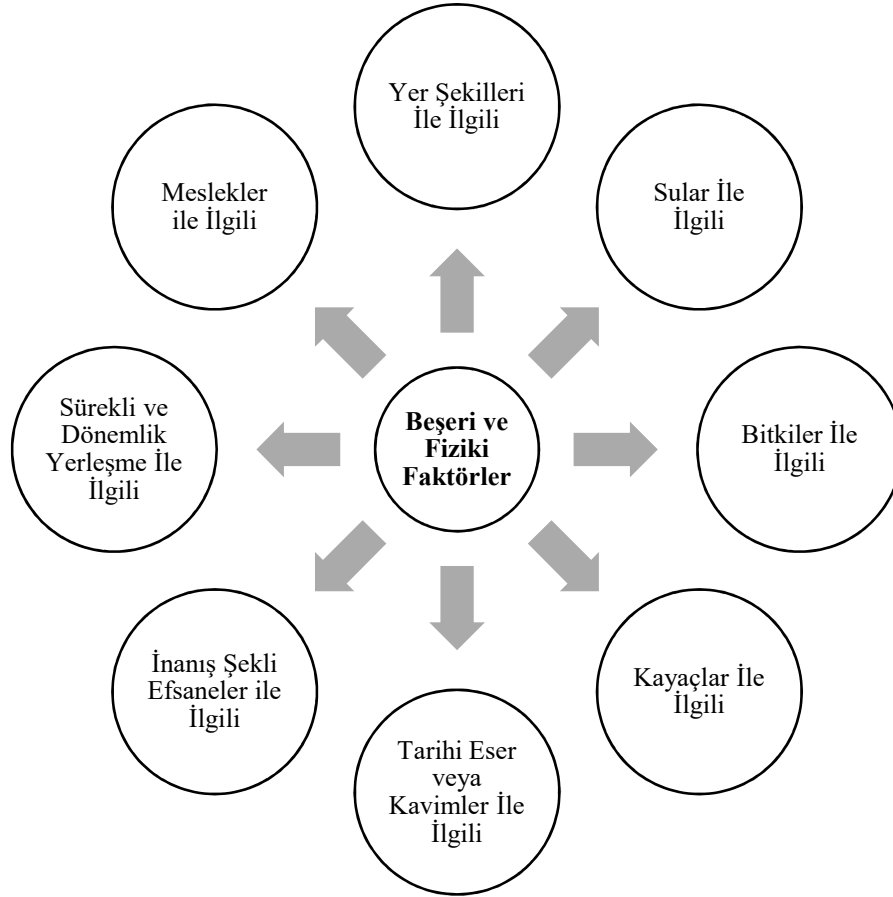
Kaynak: Sarı, Çakır ve Doğan,2022.

Harita 1 incelendiğinde ilçenin batısında Kumluca ve Korkuteli ilçeleri, kuzeyinde Döşemealtı ve Kepez ilçeleri, güneyinde Kemer ilçesi, doğusunda ise Muratpaşa ilçesi ve Akdeniz'in yer aldığı görülmektedir (Harita 1 bkz).

Türkiye'de, 5747 sayılı Büyükşehir Yasası'nın kabul edilmesiyle birlikte, 30 Mart 2014'te yapılan mahalli idareler genel seçimi sonucuna dayanarak, ilçelere bağlı olan köylerin yasal statüsü mahalle olarak değiştirilmiştir (Resmî gazete, 5747 Büyükşehir Yasası). Bu nedenle günümüzde Konyaaltı ilçesi, 24 kırsal ve 15 tane şehirsal mahallesi olmak üzere toplam 39 mahalleye sahip bulunmaktadır (Harita 1 bkz).

4. YÖNTEMİ

Bu çalışmada, "Konyaaltı İlçesinin Yerleşme Adlarının Coğrafi Özellikleri" incelenmesi amacıyla öncelikle konuyla ilgili öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Ardından 1/25000 ölçekli topografya haritasında yer alan ilçenin yer adları tespit edilmiş ve araştırma alanındaki yerleşmelerin coğrafi sınıflandırmasının yapılabilmesi amacıyla çeşitli doğal ve beşeri faktörler belirlenmiştir (Özüpekçe ve Gümüş, 2020).

Şekil 1: Beşeri ve Fiziki Faktörler

Doğal faktörleri incelemek için yerleşim birimlerin morfolojik özellikleri incelenmiş, yerinde gözlem yapılmış, beşeri faktörleri incelemek için ise muhtarlar, yöre halkı, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlar ile yüz yüze ve telefonla görüşmeler gerçekleştirilerek verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Böylelikle ilçedeki şehrsel ve kırsal mahallerin fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri ortaya konulmuş ve yerleşme adları betimsel analiz aracılığıyla açıklanmıştır.

5. ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Konyaaltı, Akdeniz bölgesinin Teke Platosunun sınırlarında ve Batı Toros Dağlarının Beydağları kuşağında yer almaktadır (Gürbüz,2022). İlçenin jeomorfolojik yapısı incelendiğinde kıyıya yakın alanlarda düze yakın araziler görülürken kıyıdan uzaklaştıkça eğimli arazilerin arttığı görülmektedir. Konyaaltı sahilini içine alan bu coğrafi bölgenin jeomorfolojik evriminde, özellikle tektonik kuvvetler kritik bir rol oynamıştır. Anadolu Yarımadası'ndaki bu tektonik etkiler ile Anadolu bloğu batıya doğru hareket etmiş ve sıkışma rejimi sonrasındaki süreçte yani Holosen öncesi dönemde, kıtanın batıda alçalmasına, doğuda ise yükselmesine sebep olmuştur. Bu da sahanın jeomorfolojik görüntüsünde çeşitlilikler meydana getirmiştir (Glover ve Robertson, 1998). Dağlık alanlar, derin vadiler, tepeler, kıyıları gibi çeşitli morfolojik üniteler oluşturmuştur. Derin vadiler ile yüksek tepeler kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanış göstermektedir (Kalafatçıoğlu,1973) ve ilçede yükselti deniz seviyesinden itibaren 2650 m kadar ulaşmaktadır. Bazı önemli yükseltiye sahip bulunan tepeler, dağlar ve platolar şunlardır: Bakırlı Dağı (2505 m), Ziyaret Tepesi (2422 m), Bereket Dağı (2650 m), Karadağ (1959 m), Sarıçınar Dağı Tepesi (1891 m), Feslikan Yaylası (1800 m), Sivridağ (1650 m) ve Girevit Dağı (911 m)'dir.

Ayrıca dağların zirvelerinden birçok akarsu kaynağını (Çandır çayı, Karaman çayı, Doyran çayı, Boğaçay vb.) alması sebebiyle araştırma sahası su kaynakları bakımından oldukça zengindir ve çeşitli canlıların yaşamasına olanak sağlamaktadır (Akın,2019). Ancak bölgede engebenin fazla olması, su kaynaklarına yakın olan mahallelerde yöre halkının, beşeri faaliyetleri gerçekleştirilmelerini sınırlandırmaktadır. Bu bağlamda fiziki faktörlerin, göçebe ve yarı göçebe yöre halkının ekonomik yaşam tarzının şekillenmesinde etkili olduğu ifade edilebilmektedir.

Fotoğraf 1: Doyran Göleti

Fotoğraf 2: Yaz aylarının en çok rağbet gören mekânlardan birisi olan Geyikbayırı mahallesinden bir görünüm

Araştırma sahasının fiziki özellikleri aynı zamanda yaz aylarında bölgede hâkim olan bunaltıcı sıcaklarından kaçmak isteyenler için çeşitli seçenekler sunmaktadır. Örneğin; yörenin iç kesimlerindeki yüksek rakımlı yerlerde kurulan yaylaları ve mahalleri, yaz aylarının en çok rağbet gören mekânları haline getirmiştir. Bu nedenle ortalama sıcaklık değerlerinin Feslikan yaylasında yükselti faktörüne bağlı olarak daha düşük olması sebebiyle yaz aylarında sıcaktan bunalan yöre halkı ve turistler genellikle günübirlik veya dönemlik olarak Feslikan yaylasını tercih etmektedir.

Fotoğraf 3: Yöre halkının kıyının bunaltıcı sıcaklarından kurtulmak için çıktıkları Feslikan (Geyikbayırı) yaylasından bir görünüm

Araştırma sahasında, sahil şeridinden yüksek rakımlı dağlık bölgelere doğru gidildikçe sıcaklık değerlerinde azalmaların görülmesine rağmen araştırma sahası tipik Akdeniz iklimi hâkimiyeti altındadır.

Tablo 1: Araştırma Sahasının Yıllık Sıcaklık Değerleri

Konyaaltı	Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ort.
	Min. Sıcaklık	9,2	10,8	12	15,8	20,3	24,4	28,7	29	25,6	21,1	16,3	11,6	18,7
Ort. Sıcaklık	12,4	14,2	15,7	19,4	23,8	28	32,3	32,5	29,3	24,8	19,7	14,7	22,2	
Mak. Sıcaklık	17	18,8	20,2	23,6	27,9	29,6	37,3	36,9	33,7	29,8	24,7	19,4	26,5	

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2012-2022)

2012-2022 yılları arasında Antalya Meteoroloji Genel Müdürlüğü (17302 nolu istasyonu) verilere göre yıllık ortalama sıcaklık değerleri incelendiğinde en düşük olduğu ayın 12.4°C ile ocak ayı olduğu ve en yüksek olduğu ayın 32.5°C ile temmuz ayı olduğu görülmektedir. Maksimum yıllık sıcaklık değerlerinin en düşük olduğu ayın 17°C ile ocak ayı olduğu ve en yüksek olduğu ayın 37.3°C ile temmuz ayı olduğu görülmektedir. Minimum yıllık sıcaklık değerlerinin en düşük olduğu ayın 9,2°C ile ocak ayı olduğu ve en yüksek olduğu ayın 29°C ile ağustos ayı olduğu görülmektedir (Tablo 1 bkz.). Kıyıda, özellikle yaz mevsiminde ortalama sıcaklık değerlerinin yüksek olması, yıllarca süregelen geleneksel yaşam tarzının ve gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerin belirlenmesinde etkili olmuştur. Özellikle de kıyı şeridi boyunca turizm faaliyetlerinin gelişmesi, ilçenin yerli ve yabancı turistlerin akınına uğramasına sebep olmaktadır.

Fotoğraf 4: Konyaalti ilçesi

Kaynak: <https://www.antalyasokaklari.com/wp-content/uploads/Antalya-Beton-e1571117560329-930x576.jpg> (Erişim Tarihi:30.07.2023).

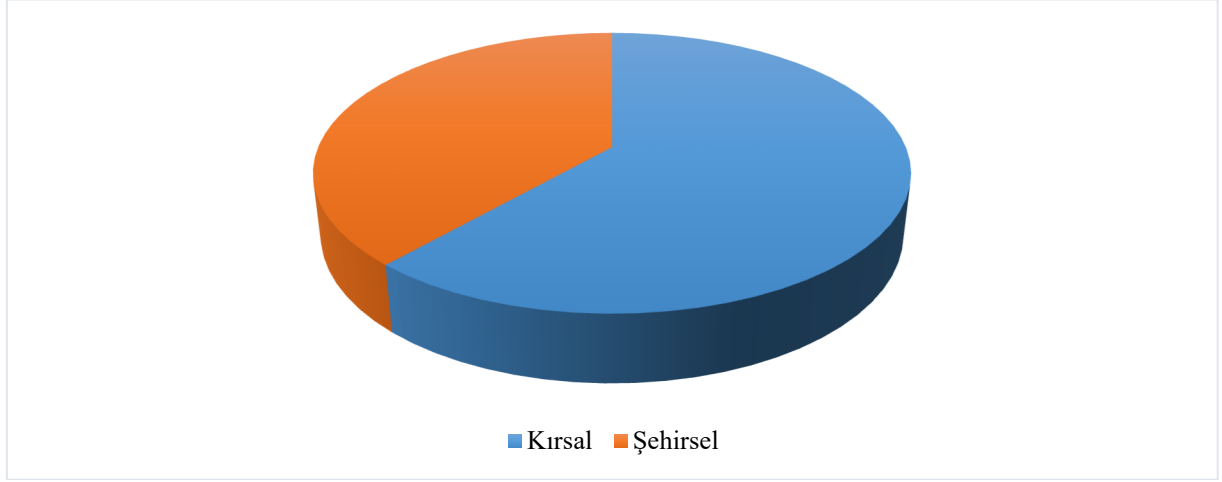
Araştırma sahasında yabancı turistlerin konut olarak yerleştiği mahallelerin başında Hurma Mahallesi gelmektedir (Gürbüz,2022). Hurma (31.165) mahallesi aynı zamanda araştırma sahasının en fazla nüfusa sahip olan mahallesidir. En az nüfusa sahip olan mahalle ise Gökdere (85)'dir.

Tablo 2: Konyaalti'nda Yer Alan Yerleşme Birimleri ve Nüfusları (2022)

KONYAALTI (204.795)		
Gökçam (457)	Karatepe (911)	Üçoluk (227)
Aşağıkaraman (1.577)	Yarbaşıçandır (417)	Kuşkavağı (3.342)
Hisarçandır (714)	Geyikbayırı (662)	Zümrüt (259)
Altınkum (8.897)	Çitdibi (103)	Doyran Dağ (560)
Kır (574)	Toros (9.844)	Doyran (692)
Liman (20.129)	Gürsu (15.072)	Sarısu (8.188)
Hacisekililer (595)	Suiçecek (403)	Arapsuyu (7.233)
Akkuyu (4.398)	Pınarbaşı (20.143)	Hurma (31.165)
Gökdere (85)	Kuruçay (139)	Çamlıbel (496)
Demircilik (223)	Akdamlar (442)	Öğretmenevleri (8.898)
Siteler (16.788)	Aydınlık (994)	Çağlarca (335)
Yeni (356)	Uluç (7.123)	Bahtılı (1.344)
Uncalı (18.572)	Molla Yusuf (11.150)	Çakırlar (1.288)

Kaynak: TÜİK, 2022.

2022 yılı nüfus sayımı verilerine göre Konyaalti nüfusunun %62'sini kırsal nüfus oluşturmaktadır.

Grafik 1: Konyaaltı'nın Şehirsel ve Kırsal Nüfus Dağılışı

Özellikle ilçe merkezinde nüfus ve yerleşme daha çok kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Ancak kıyı şeridinin dolmasıyla iç kesimlere doğru bir ilerleme eğilimi gerçekleşmiştir.

6. ARAŞTIRMA SAHASINDAKİ YERLEŞME ADLARININ SINIFLANDIRILMASI

Yer adları, bir bölgedeki yerleşmelerin tarihsel gelişim süreci ve coğrafi çevrenin geçmişteki durumu hakkında bilgi sağlaması nedeniyle üzerinde durulması oldukça elzem bir konudur (Göney, 1977). Çünkü kadim mirasın zenginliği yer adları ile açıklanıp yorumlanabilmektedir (Arifoğlu, 2020). Bu bağlamda yer adları, yerleşmelerin geçmiş dönemlerdeki durumlarına ilişkin bilgileri içerisinde barındırmaktadır (Sarı, 2016). Türkiye'deki yerleşmeler ise genel olarak kırsal ve şehirsel yerleşmeler olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmektedir (Sarı,2012). Araştırma sahası olan Konyaaltı ilçesinde 24 kırsal ve 15 şehirsel yerleşim birimi bulunmaktadır ve bu yerleşim birimleri coğrafi kökenleri bakımından tablo 3'de sınıflandırılmıştır (Tablo 3 bkz).

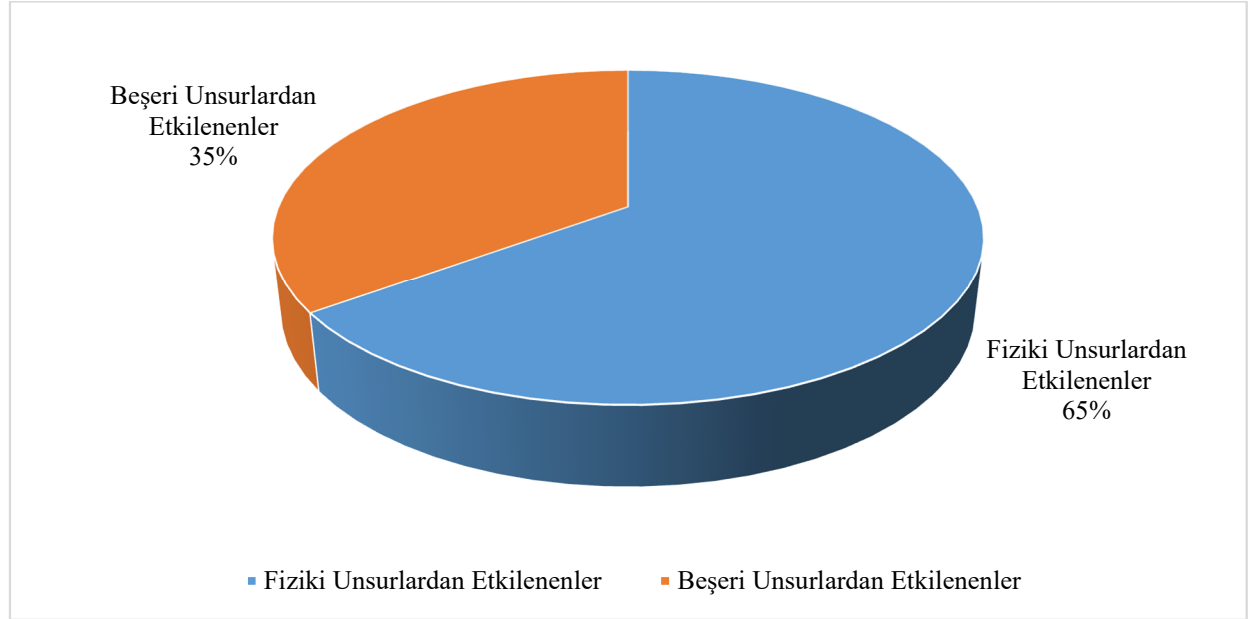

Tablo 3: Konyaaltı İlçesinin Yerleşme Adlarının Coğrafi Açından Sınıflandırılması

FİZİKİ COĞRAFYA	
Bitkilerle İlgili	Gökçam, Hurma, Kır
Sularla İlgili	Akkuyu, Arapsuyu, Çağlarca, Gökdere, Gürsu, Kuruçay, Liman, Pınarbaşı, Sarısu, Suiçecek, Üçoluk
Yer Şekilleri ile İlgili	Çitdibi, Doyran Dağ ¹ , Doyran Çamlıbel, Konyaaltı, Toros, Yarbaşıdır
Kayaçlarla İlgili	Altinkum, Çakırlar, Karatepe, Zümrüt
Hayvan Türleri ile İlgili	Geyikbayırı, Kuşkavağı
BEŞERİ COĞRAFYA	
Kişi, Soy ve Boy Adı ile İlgili	Aşağıkaraman, Aydınlık, Hacisekililer, Molla Yusuf, Uluç, Uncalı
Tarihi Eser veya Kavim ile İlgili	Hisarçandır
İnanış Şekli Efsanevi ile İlgili	Bahtılı, Doyran
Sürekli veya Dönemlik Yerleşme ile İlgili	Akdamlar, Siteler, Yeni
Meslek Adları ile İlgili	Demircilik, Öğretmenevleri

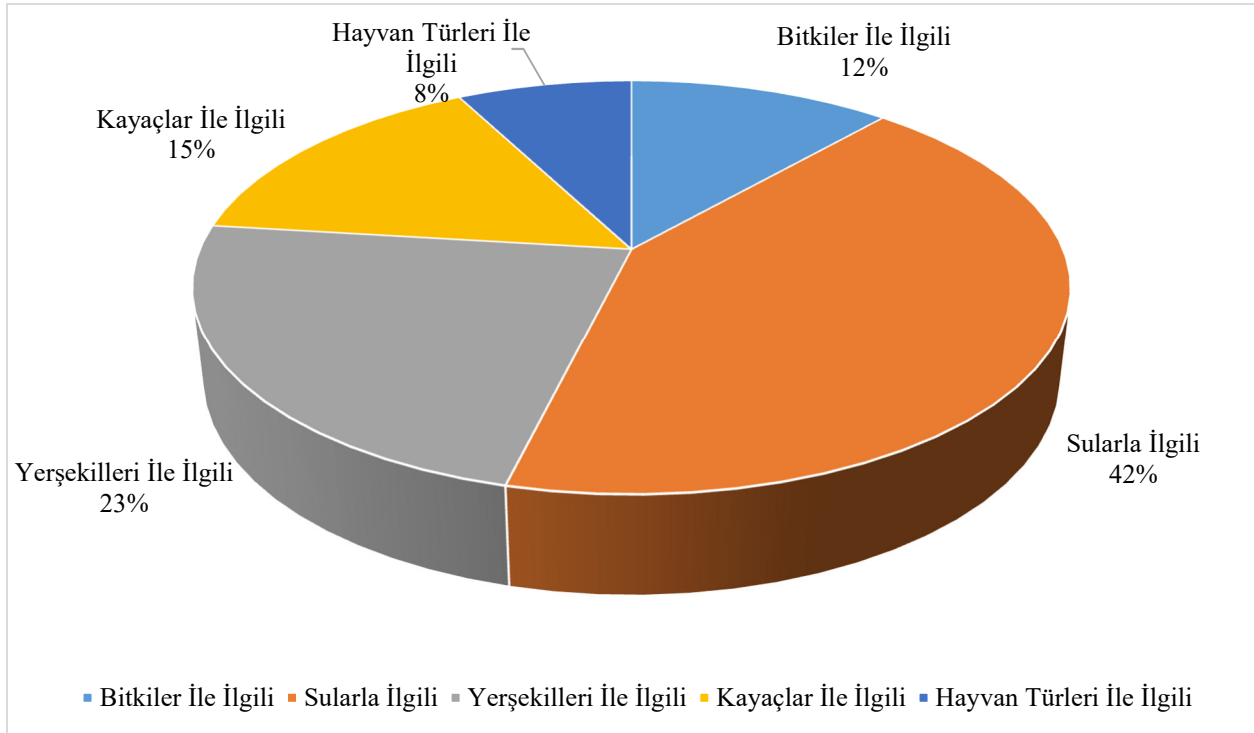
Araştırma sahasının adı ve araştırma sahasında yer alan 39 yerleşim biriminin adları fiziki ve beşeri coğrafya kökenli olmak üzere incelendiği görülmektedir (Tablo 3 bkz.). Fiziki coğrafya unsurlarından etkilenen 26 yerleşim yeri, beşeri unsurlardan etkilenen ise 14 yerleşim yerinin olduğu görülmektedir (Grafik 2 bkz.).

¹ Doyran Belediyesinin tüzel kişiliğinin 5747 sayılı Kanunka kaldırılmasının ardından, Karatepe, Kır, Gökçam, Çamlıbel, Dağ ve Doyran Mahallesi, Doyran olarak hükümetin bölge ilçenin sınırlarına dâhil edilmiş ve bu alanda Doyran olarak adlandırılmasına karar verilmiştir. İsimlerdeki mahallelerin diğer ilçelerde de bulunması nedeniyle ortaya çıkan karışıklığı bulmak amacıyla, Çamlıbel Mahallesi ve Dağ Mahallesi isimleri, Doyran adının önüne benzerlenerek Doyran Çamlıbel Mahallesi ve Doyran Dağ Mahallesi olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik, isim verme Komisyonu tarafından önerilmiş ve oy birliği ile kabul edilmiştir. (<https://www.konyaalti.bel.tr/karar-detay/1766>).

Grafik 2: Yerleşme Adlarının Coğrafi Kökenlerine Göre Dağılışı

Fiziki coğrafya unsurlarından etkilenen (% 65) yerleşme sayısı beşeri coğrafya unsurlarından etkilenen (% 35) yerleşme sayısından daha fazladır (Grafik 2 bkz.).

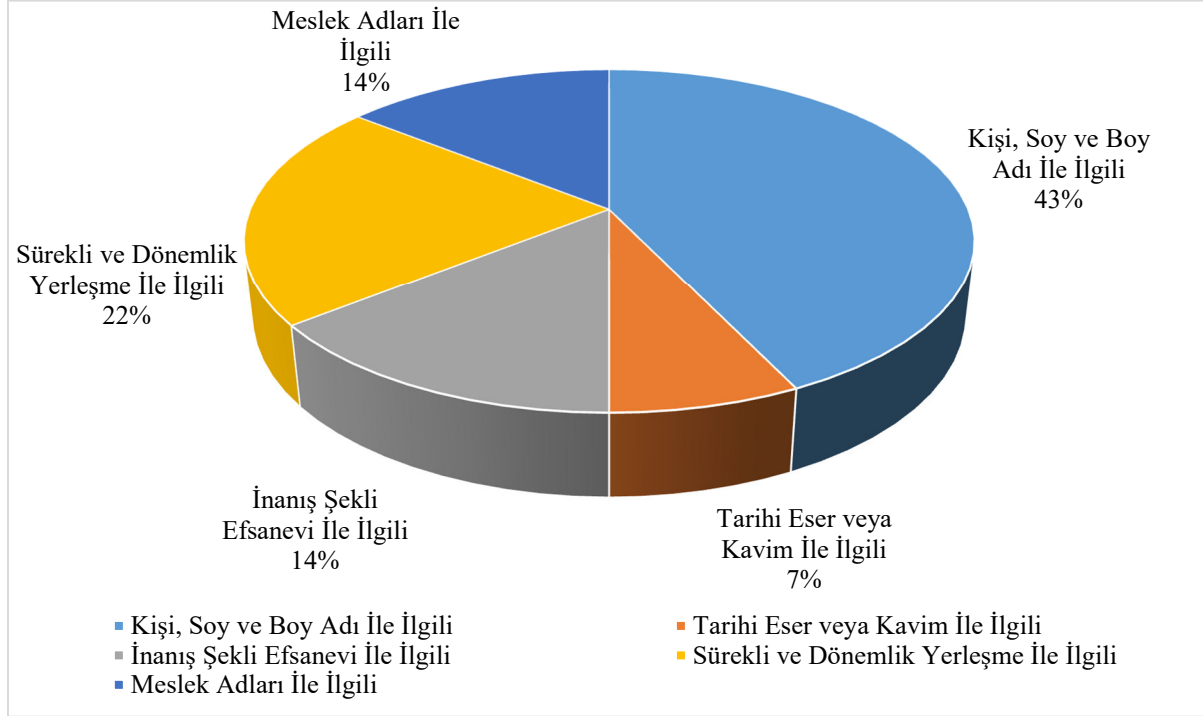

Grafik 3: Adlarını Fiziki Coğrafya Teriminden Alan Yerleşmeler

Fiziki coğrafya unsurlarından adlarını alan 26 yerleşim biriminden 11'i (% 42) sularla ilgili, 6'sı (% 23) yer şekilleri ile ilgili, 4'ü (% 15) kayaçlar ile ilgili, 3'ü (% 12) bitkiler ile ilgili, 2'si (% 8) ise hayvan türleri ile ilgili olduğu tespit edilmiştir (Grafik 3 bkz.).

Özellikle sularla ilgili oluşturulmuş yer adlarının ilçede fazla tercih edilmesinde bölgede akan nehirlerin, akarsuların fazla olmasından dolayı yapılan adlandırmalarda hidrografik özelliklerin etkin bir husus olduğu görülmektedir.

Beraberinde hidrografik özellikler diğer yerleşim birimlerinin adlandırılması üzerinde de dolaylı olarak etkili olmuştur. Genel olarak yörede yer adların dağılımında yerleşim birimlerinin coğrafi konumları ve kuruluş yerlerinin fiziki özelliklerinin etkili olması sebebiyle yöre halkının yaşamının fiziki coğrafya unsurlarında hayat bulduğu ifade edilebilir.

Grafik 4: Adlarını Beşeri Coğrafya Teriminden Alan Yerleşmeler

Beşeri coğrafya unsurlarından adlarını alan 15 yerleşim biriminden 6'sı (% 43) kişi, soy ve boy adı ile ilgili, 3'ü (% 22) sürekli ve dönemlik yerleşmeler ile ilgili, 2'si (% 14) meslek adları ile ilgili, 2'si (% 14) inanış şekli ve efsanevi ile ilgili, 1'inin (% 7) ise tarihi eser veya kavimler ile ilgili olduğu tespit edilmiştir (Grafik 4 bkz.).

İlçede kişi, soy ve boy adı ile ilgili oluşturulmuş yer adlarının fazla tercih edilmesinde bölgeye yerleşen Yörük aşiretlerinin iskân ettikleri yerlere isimlerini vermelerinin yapılan adlandırmalarda etkin bir husus olduğu görülmüştür. Dönemlik ve sürekli yerleşmelerin ise topografyanın izin verdiği karstik alanlar, düzlükler, depresyon sahaları ve eğimin uygun olduğu arazilerde kurulabilmiş olması nedeniyle beşeri coğrafya unsurlu yerleşmeler üzerinde fiziki koşulların araştırma sahasında etkili olduğu görülmektedir.

7. SONUÇ

Konyaaltı ilçesinin yer adlarının belirlenmesinde fiziki ve beşeri coğrafi faktörler önemli bir rol oynamıştır. Fiziki faktörler, yerleşmelerin yer seçiminde ve sürekliliğinde önemli bir etkiye sahip iken beşeri faktörler ise yerleşim birimlerinin özellikleri ve gelişimi üzerinde etkin olmuştur (Sarı ve Tepeli, 2012). Ancak araştırma sahasında fiziki coğrafya unsurlarından etkilenen (% 65) yerleşme sayısının, beşeri coğrafya unsurlarından etkilenen (% 35) yerleşme sayısından daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bağlamda fiziki coğrafya unsurlarına göre oluşturulmuş yer adlarının daha fazla tercih edilmesi, bölgede, yapılan adlandırmalar ile ilgili yerin fiziksel özelliklerinin daha fazla göz önünde tutulduğunu göstermektedir. Etkili olan faktörler incelendiğinde bazı hususlar dikkat çekmektedir. Birincisi, yer adlarının yakınlardaki göl, akarsu, dağ, tepe, bitki örtüsü vb.nin özelliklerinden ya da doğrudan doğal çevre elemanlarından ilham alınarak adlandırılmasıdır.

Bu özelliklerin başında Arapsuyu, Gürsu, Toros, Konyaaltı, Doyran Çamlıbel, Doyran Dağ, Çakırlar, Karatepe, Zümrüt ile ilgili adlar gelmektedir. Bunları Aşağıkaraman, Aydınlık, Hacisekililer, Molla Yusuf, Uluç, Uncalı'da olduğu gibi kişi, soy ve boy adı ile ilgili olan beşeri yerleşme adlarının takip ettiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıknel, A. (2003). "Artukabad Kazası Yer Adları (1455-1600)", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 20(2):181-202.
- Akar, A. (2006). "Renge Bağlı Yer Adlandırmalarında Muğla Örneği", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20, 51-63.
- Akın, A. (2019). "Konyaaltı İlçe Merkezinin Mekânsal ve Demografik Gelişiminin Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Analiz Edilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Arifoğlu, Y. (2020). "Adlandırma, Toponomi ve Anadolu'nun Türkleşmesindeki Adlandırma Geleneği", Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi, 46: 123-134.
- Bulut, S., Albayrak, O., Oral, M. & Bıçakçı, C. (2018). "Giresun İli Tirebolu İlçesi Meskûn Yer Adları Üzerine Bir İnceleme", Turkish Studies, 13 (28): 1065-1101.
- Glover, C. P., & Robertson, A. H. (1998). "Role Of Regional Extension And Uplift İn The Plio-Pleistocene Evolution Of The Aksu Basin, SW Turkey", Journal Of The Geological Society, 155(2), 365-387.
- Göney, S. (1977). "Yerleşme Coğrafyası, Şehir Coğrafyası 1", İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Yay. No: 2274, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No: 91.
- Gündüz Önal, A. & Şenel, M. (2016). "Yer Adları(Toponimi) Açısından Divanü Lûgati't-Türk", Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi, 32 (32) , 64-74.
- Gürbüz, İ.N. (2022). "6360 Sayılı Bütünşehir Kanununun Sosyo-Ekonomik Etkileri: Konyaaltı İlçesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Kalafatçıoğlu, A. (1973). "Antalya Körfezi Batı Kısmının Jeolojisi". Maden Tetkik ve Arama Dergisi, 81(81).
- Mollazade, H. & Elmastaş, N. (2019). "Evaluation of Settlement Names in Terms of Geographical in Kâhta District", Journal of Institute of Economic Development and Social Researches, (16) 5: 67-80.
- Özüpekçe, S. & Gümüş, N., (2020). "Bir Toponimi Araştırması: Besni (Adıyaman) İlçesi Köy Adlarının Coğrafi Sınıflandırması", Doğu Coğrafya Dergisi 25(44), 151-162.
- Sarı, C. (2016). "Manavgat Antalya İlçesinde Yerleşme Adlarının Özellikleri", Uluslararası Türkiye Çek İlişkileri Sempozyumu, 10-14 Temmuz 2016, (İ. Ü. Nasrattınoğlu), 339-352, Prag.
- Sarı, C. ve Tepeli, Y. (2012). Türk Kültür Coğrafyasında Yerleşme Adları: Teke Yöresi Örneği. KARAM Dergisi, 35: 161-179.
- Sarı, C. ve Yılmaz, C. (2022). Kıbrıs Türk Coğrafyasında Yerleşme Adlarının Sınıflandırılması. Social Science Development Journal. 7 (29): 1-25.
- Sarı, C., Çakır, G. & Doğan, B. (2022). "Sosyal Turizm Unutuluyor, Turizmin Tek Amacı Döviz Kazanmak Mıdır?" Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies, 8 (24), 20-37.
- Şenel, M.(2009). "Yer Adları Açısından Derleme Sözlüğü". Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri (25-30 Mart 2008, Şanlıurfa), TDK Yay., Ankara,627-670.
- Telli, B. (2018). Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme: Adıyaman İli Gölbaşı İlçesi Örneği. Electronic Turkish Studies, 13(12).
- Tunçel, H. (2000). "Türkiye'de İsmi Değiştirilen Köyler", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2: 23-34.
- Yavuz, S. (2017). "Toponiminin Esasları Üzerine Bir İnceleme". Asos Yayınları, Ankara.

Yavuz, S. & Şenel, M. (2013). “Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü”, Turkish Studies, 8 (8): 2239-2254.

İnternet Kaynakları

https://www.antalyasokaklari.com/wp-content/uploads/Antalya-Beton-e15711175603_29-930x576.jpg (Erişim Tarihi:30.07.2023).
<https://www.konyaalti.bel.tr/karar-detay/1766> (Erişim Tarihi:26.07.2023).